

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет ім. М. С. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою
Національного аерокосмічного
університету ім. М.С. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Ректор університету

професор

М.В. Нечипорук

«22» січня

2020 року протокол № 6

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

для конкурсного відбору вступників до аспірантури
для здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності

«033 Філософія»

Харків
2020

Вступ

Вступне випробування для конкурсного відбору вступників до аспірантури для здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності «033 – Філософія» відбувається відповідно до Правил прийому до аспірантури та докторантури Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут" у формі індивідуального усного іспиту, який приймає екзаменаційна комісія фахівців з філософії, склад якої затверджується наказом ректора Університету.

Програма включає основні розділи модуля «Соціальна філософія та філософія історії» курсу «Філософія», що викладається студентам вищих навчальних закладів України освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст, освітнього ступеня магістр усіх спеціальностей.

Перелік питань за темами наведений у програмі.

Критерії оцінювання знань

1. Результати іспиту визначаються за 5 – бальною шкалою.
2. Екзаменаційний білет складається з двох питань.
3. Мінімальна кількість балів з вступного випробування, з якими вступник допускається до участі у конкурсі складає 3 бала.

До вступного іспиту входять питання за розділами:

1. Предмет, задачі та функції соціальної філософії

Соціальна філософія та її місце в системі філософського знання. Соціальна філософія та теоретична соціологія. Предмет соціальної філософії. Соціальна філософія як методологія суспільствознавства. Основні функції соціальної філософії.

2. Соціальна сфера суспільства

Соціальна сфера та специфіка соціального буття. Соціальні спільноти, їх характеристика і типи. Соціальна диференціація. Соціальна структура суспільства та соціальна стратифікація. Форми соціальної стратифікації: стан, касти, класи, «статусні групи». Історичні спільноти людей. Етнос. Нація.

3. Економічна сфера суспільства

Економічна сфера суспільства як спосіб матеріальної підтримки життя людини. Продуктивні сили та виробничі відносини як компоненти суспільного виробництва, їх взаємозв'язок та взаємозалежність. Утилітаризм в розумінні природи та сутності економіки. Економічні категорії, закони та принципи. Економіка та етика.

4. Політична сфера суспільства

Поняття та структура політичної сфери суспільства. Держава і громадянське суспільство. Форми державної влади. Політична влада. Політичні партії та суспільні організації.

5. Духовна сфера суспільства

Поняття та елементи духовної сфери суспільства. Духовне виробництво і його види. Наука як вид духовного виробництва. Мистецтво як вид духовного виробництва. Релігія як вид духовного виробництва.

6. Людина як проблема соціальної філософії

Підходи до людини в історії розвитку соціально-філософської думки. Індивід, індивідуальність, особистість. Проблема антропосоціогенезу. Проблема творчості людини.

7. Суспільство та природа

Природа як сукупність природних умов існування суспільства. Відношення до природи на різних етапах розвитку суспільства. Співвідношення понять «географічне середовище», «оточення», «біосфера», «ноосфера». Географічний детермінізм та геополітика. Соціально-філософські концепції про коеволюції природи та суспільства. Глобальні екологічні проблеми та шляхи їх вирішення.

8. Філософія історії

Історія та філософія історії. Проблема направленості суспільного розвитку: концепції прогресивного та регресивного шляху розвитку історії. Об'єктивне і суб'єктивне в соціальних процесах. Роль особистості в історії. Фактори історичної динаміки. Співвідношення еволюції та революції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кучевский В.Б. Социальная философия: общество и сферы его жизнедеятельности. – М.: МЗ-Пресс, 2003.
2. Социальная философия: Хрестоматия: в 2-х ч. – М., 1994.
3. Філософський словник соціальних термінів. – Х.: «Р.И.Ф.», 2005. – 672 с.
4. Социальная философия : учебник : гриф МОН Украины / под ред. В. П. Андрущенко, Н. И. Горлача. - Киев ; Харьков. - Изд. центр "Единорог", 2002. - 736 с.
5. Крапивенский С.Э. Социальная философия: Учебник. – М.: ВЛАДОС, 1998. – 416 с.

6. Ивин А. А. Социальная философия : учеб. пособие для студентов вузов / А. А. Ивин. - М. - Гардарики, 2003. - 336 с.
7. Філософія : підручник / В. П. Андрущенко, В. І. Волович, М. І. Горлач, Г. Т. Головченко [и др.] ; за заг. ред. М. І. Горлача, В. Г. Кременя, В. К. Рибалка . - 2-ге вид., перероб. та доп. - Харків. - Консум, 2001. - 672 с.
8. Сучасна соціальна філософія : курс лекцій : гриф МОН України / В. П. Андрущенко, М. І. Михальченко . - 2-е вид., випр. і доп. - Київ. - Генеза, 1996. - 368 с.
9. Філософія історії : підруч. для студ. вузів: гриф МОН України / І. В. Бойченко. - К. - Знання, 2000. - 723 с.
10. Гриффен Л.А. Феномен техники / Л. А. Гриффен ; Центр пам'ятниковедення, Нац. акад. наук України и Укр. о-ва охорони пам'ятников истории и культуры. - Киев. - Центр пам'ятниковедення НАН України и УООПИК, 2013. - 252 с.
11. Філософія : навч. посіб.: гриф МОН України / Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко, В. П. Розумний ; за ред. І.Ф. Надольного . - 6-те вид., випр. і доп. - К. - Вікар, 2006. - 534 с.
12. Философия : учебник / О. Г. Данильян, В. М. Тараненко. - Харьков. - Прапор, 2005. - 494 с.
13. Философия : учеб. для студентов вузов / Г. И. Иконникова, В. Н. Лавриненко, В. П. Ратников, М. М. Сидоров ; под ред. В. Н. Лавриненко . - 2-е изд., испр. и доп. - М. - Юристъ, 2002. - 520 с.
14. Філософія : навч. посібник: гриф МОН України / Ю. В. Осічнюк, В. С. Зубов, І. М. Молчанов, Є. Ф. Сластенко ; за ред. Ю.В. Осічнюка. - К. - Атіка, 2003. - 464 с.
15. Філософія : посіб. для студентів вузів : гриф МОН України / Є. М. Причепій, А. М. Черній, В. Д. Гвоздецький, Л. А. Чекаль. - Київ. - Академія, 2001. - 576 с.

Додаткова

1. Артемов В. А. Социальное время: проблемы изучения и использования / В. А. Артемов. – Новосибирск: Наука, 1987. – 238 с.
2. Балибар Э. Раса, нация, класс. Двусмысленные идентичности / Э. Балибар, И. Валлерстайн; пер. группы авторов под ред. Д. Скопина, Б. Кагарлицкого, Б. Скуратова. – М.: Логос-Альтера; Ессе Ното, 2003. – 272 с.
3. Бауман З. Индивидуализированное общество / З. Бауман. – М.: Логос, 2002. – 390 с.
4. Бек У. Что такое глобализация? / У. Бек; пер. с нем. А. Григорьева и В. Седельника; общ. ред. и послесл. А. Филиппова. – М.: Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.
5. Бехман Г. Современное общество как общество риска / Г. Бехман // Вопросы философии. – 2007. – № 1. – С. 26–46.

6. Бубер М. Проблема человека: Пер. с нем / М. Бубер. – К.: Ника-Центр, Вист-С, 1998. – 96 с.
7. Бурдьё П. Социология политики / П. Бурдьё. – М.: Socio-Logos, 1993. – 336 с.
8. Бурдьё П. Социология социального пространства / П. Бурдьё; пер. с фр.; общ. ред. и послесл. Н. А. Шматко. – М.: Институт экспериментальной социологии; СПб.: Алетейя, 2007. – 288 с.
9. Валлерстайн И. После либерализма / И. Валлерстайн; пер. с англ. М. М. Гурвица, П. М. Кудюкина, П. В. Феденко; под ред. Б. Ю. Кагарлицкого. – М.: Едиториал УРСС, 2003. – 256 с.
10. Гидденс Э. Устроение общества: Очерк теории структуризации / Э. Гидденс. – М.: Академический проект, 2003. – 528 с.
11. Гнатенко П. И. Идентичность: философский и психологический анализ / П. И. Гнатенко, В. Н. Павленко. – К.: «Арт-Пресс», 1999. – 466 с.
12. Данилов А. Н. Переходное общество: Проблемы системной трансформации / А. Н. Данилов. – Мн.: ООО «Харвест», 1998. – 432 с.
13. Капица С. П. Синергетика и прогнозы будущего / С. П. Капица., С. П. Курдюмов, Г. Г. Малинецкий. – 2-е изд. – М.: Едиториал УРСС, 2001. – 288 с.
14. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура: / М. Кастельс; пер. с англ. под науч. ред. О. И. Шкаратана. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
15. Лем С. Сумма технологии: Пер. с польского / С. Лем. – М.: АСТ; СПб.: Terra Fantastica, 2002. – 668 с.
16. Лиотар Ж.-Ф. Ситуация постмодерна / Ж.-Ф. Лиотар // Философская и социологическая мысль. – 1995. – № 5–6. – С. 15–38.
17. Люббе Г. Историческая идентичность / Г. Люббе // Вопросы философии. – 1994. – № 4. – С. 87–100.
18. Маркс К. К критике политической экономии // Избранные произведения: в 3-х т. / К. Маркс, Ф. Энгельс. – Т. 1. – М.: Политиздат, 1980. – С. 534–538.
19. Маркс К. Капитал. Том 1 // Сочинения / К. Маркс, Ф. Энгельс. – 2-е изд. – Т. 23. – М.: Политиздат, 1960. – 907 с.
20. Медоуз Донелла Х. Пределы роста: пер. с англ. / Х. Медоуз Донелла, Л. Медоуз Деннис, Й. Рэндерс, В. Беренс III; предисл. Г. А. Ягодина. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 208 с.
21. Мизес Людвиг фон. Человеческая деятельность: Трактат по экономической теории / Людвиг фон Мизес; пер. англ. А. В. Куряева. – Челябинск: Социум, 2005. – 878 с.
22. Мотрошилова Н. В. О современном понятии гражданского общества / Н. В. Мотрошилова // Вопросы философии. – 2009. – № 6. – С. 12–32.
23. Ницше Ф. О пользе и вреде истории для жизни. Сумерки кумиров, или как философствовать молотом. О философах / Ф. Ницше. – Мн.: Харвест, М.: АСТ, 2000. – 384 с.

24. Новейший философский словарь / Сост. А. А. Грицанов. – Мн.: Изд. В. М. Скакун, 1998. – 896с.
25. Орлов С. В. Человек и его потребности: уч. пос. для ст. вузов – СПб.: Питер, 2006. – 160 с.
26. Поппер К. Нищета историцизма / К. Поппер // Вопросы философии. – 1992. – № 10. – С. 29–58.
27. Поппер К. Открытое общество и его враги: в 2-х томах: пер. с англ. / К. Поппер; под ред. В. Н. Садовского. – Т. 1.: Чары Платона. – М.: Феникс, Международный фонд «Культурная инициатива», 1992. – 448 с.
28. Сорокин П. А. Социальная стратификация и мобильность / П. А. Сорокин // Человек. Цивилизация. Общество. – М., 1992. – С. 295–425.
29. Сорос Дж. Кризис мирового капитализма. Открытое общество в опасности: пер. с англ. / Дж. Сорос. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 262 с.
30. Тейяр де Шарден П. Феномен человека / П. Тейяр де Шарден. – М.: Наука, 1987. – 240 с.
31. Тоффлер О. Раса, власть и культура // Новая технократическая волна на Западе / сост. и вступ. статья П. С. Гуревича. – М.: Прогресс, 1986. – С. 276–288.
32. Федотова Н. Н. Кризис идентичности в условиях глобализации / Н. Н. Федотова // Человек. – 2003. – № 6. – С. 50-58.
33. Франкл В. Человек в поисках смысла: пер. с англ. и нем. / В. Франкл. – М.: Прогресс, 1990. – 368 с.
34. Фромм Э. Бегство от свободы. Человек для себя: пер. с англ. / Э. Фромм. – М.: АСТ Москва, 2006. – 576 с.
35. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон; пер. с англ. Т. Велимеева, Ю. Новикова. – М.: АСТ, 2003. – 603 с.
36. Хелд Д. Глобальные трансформации: Политика, экономика, культура / Д. Хелд, Э. Макгрю, Д. Гольдблатт; пер. с англ. В. В. Сапова и др. – М.: Праксис, 2004. – 576 с.
37. Шпенглер О. Закат Европы / О. Шпенглер; пер. с нем. и примеч. И. И. Маханькова. – Т. 1, Т. 2. – М.: Мысль, 1993-1998.
38. Элиас Н. Общество индивидов: пер. с нем. / Н. Элиас. – М.: Праксис, 2001. – 336 с.
39. Уэбстер Ф. Теории информационного общества. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 400 с.

Програма розроблена і обговорена
на кафедрі філософії
Протокол № 5 від 22 січня 2020р.

Завідувач кафедри
канд. філос. наук, доцент

Н.Л. Більчук